

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 *
 Helyben hához hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 *
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 *

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésén
 vagy megőrsésére nem vállal felelősséget.

Előfizetők és hirdetősek a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Széchenyi püspök a kath. nagygyűlésről.

Egyházmegyénk főpásztora győri püspök korában is nagy tevékenységet fejtett ki a kath. mozgalmakban, a kath. nagygyűléseken ismételt részt vett, ott irányító beszédeket tartott s egyházmegyéje papjait és híveit állandóan serkentette a kath. mozgalmakban való részvételre és buzgó, fáradhatatlan egyleti tevékenységre.

Most, hogy a XI. kath. nagygyűlés van készüléskor, szintén kiveszi e munkából részét s új egyházmegyéjét is hasonlóra ösztönzi.

Ez ügyben ugyanis az Országos Katolikus Szövetség elnökéhez, mint a XI. katolikus nagygyűlés előkészítő bizottságának elnökéhez, a következő szép levelet intézte:

Nagyméltóságú Gróf, Elnök Ur!

Belső örömmel értesültem Nagyméltóságodnak múlt hó 24-én hoztam intézett nagybecsű saives soraiból arról, hogy az Országos Katolikus Szövetség immár a tizenegyedik katolikus nagygyűlést f. é. november hó 12—14 napjain szándékozik megtartani.

Az isteni Gondviselésbe vetett bizalommal remélem, hogy a XI. katolikus nagygyűlés is éppen úgy, mint az előbbiek, a keresztény katolikus érület és öntudat erősödésére, a katolikus társadalmi tevékenység és hitélet fellendülésére s ezzel egyszerűszeremind szeretett hazánk javára áldásos és maradandó kihatással leend.

A felajánlott védőséget készséges örömmel és köszönettel elfogadom.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tisztelettel öszinte nyilvánítását.

Nagyvárad, 1911 szept. 4 én.

Gróf Széchenyi Miklós,
 nagyváradai lat. szert. püspök.

A király Budapesten.

Budapest, okt. 3.

Tudvalévő, hogy a király október közepe táján Magyarországra szándékozott jönni és néhány hetet gödöllői kastélyában akart tölteni. A háborus események úgy látszik, a király programjában is változást idéztek elő, mert, mint a »Neues Wiener Journal« mai száma jelenti, a király csak október végén jön Magyarországra, még pedig nem Gödöllőre, hanem Budapestre és itt fog tölteni néhány hetet s ugyanitt fogadja Péter szerb királyt, aki két napig királyunk vendége lesz.

Béke felé.

Ugy látszik, Törökország belenyugszik a változhatatlanba, melybe a szabadkőműves ujtörök korszak rövidlátása és könnyelműsége sodorta és lemond Tripolisról, melyet a páholybóla kormányrud mellé cseppent kontárok védtelenül hagytak az éhes Olaszország karmai előtt. Olaszország akkor foglalhatta el Tripoliszt, a mikor akarta. A napokban akarta — s úgy látszik, rövidesen az övé is lesz.

A török kormány kerülni akarja a vérontást, melynek úgy sincs célja. S hogy ne essék annyira nehezére belenyugodni a változhatatlanba, a berlini és állítólag a bécsi külügyi hivatalok fognak közvetítőként föllépni a hadviselő felek közt. Sem Berlinben, sem Bécsben, sem Budapesten nem látják tulságosan szívesen a török-olasz hadakozást. Tűzzel játszik a két nemzet Európa puszkaporos hordaja, a Balkán fölött; semmi kedvünk sincs ahhoz, hogy a tűz belekapjon ebbe a jó száraz lőporba. Hát csak jó lesz kivennünk a kezükből azt a csóvát, mig nekünk nem csinálnak vele bajt.

Törökország okulhat az esetből, kikre bizza máskor a kormányt. A közbelépő hatalmak — ha ugyan igaz a közbelépés híre — majd találnak valami közvetítő formulát, melynek segítségével az olasz kecske jóllakjék s Törökország megpróbálja elhítenni magával, hogy neki maradt a káposzta. Olaszország megkapja Tripoliszt, de a szultán felségjogai érintetlenül maradnak; ami annyit jelent, hogy ezentul is szabad lesz az összes mecsetekben imádkozni a padisah kedves egészségéért. Így volt ez tetszik tudni Boszniában is. Ez az a bizonyos fenntartott szuverénitás.

Olaszország — és ezt javára kell irni — nem siet a vérontás megkezdésével. Érett gyümölcsnek tekinti Tripoliszt, melynek ölébe kell hullania. Pár napi késedelem nem számít, a miatt kár volna a XX. századbeli Európát vérontással beszennyezni. No és azonfelül a háborus napok perceit súlyos aranyokkal mérik, Olaszországnak pedig arany dolgában nincs nagy bősége.

Törökország ekként pár nap mulva így vagy úgy szegényebb lesz egy hatalmas tartománnyal s birodalma, mely eddig három világrészre terjedt, kettőre

szorul vissza. Később talán csak egyre, Afsziára, a honnan kiindult. Belső gyengeség és külső erők versenyeznek rombolásán s mi magyarok sajnálattal látjuk, hogyan tör rá a nyers erők. De minden részvétünk mellett sem feledhetjük el, hogy csak az történik vele, a mit ő tett velünk 400 esztendeje. Akkor a magyar állam jogait, sőt függetlenségét taposta le a török erők Mohácsnál; épp úgy — csak kevesebb vérontással — gázolja le ma a török állam jogait Tripoliszban az olasz erők.

Ki miben vélkezik, abban bűnhődik.

*

A tripoliszi eseményekről következő távirataink szólnak:

Lefoglalt török hajók.

London, október 3.

Southamptonban a Thopnyorolt hajógyár telepén az angol kormány, lefoglalt négy kész gőshajót, amelyeket a gyár a török kormány megrendelésére készített.

A török flotta.

London, október 3.

Mint a Lloyd-társasághoz érkezett távirat kijelenti, a török flotta a Dardanellákban a Nagari öbölben van. Kereskedelmi hajók a Dardanellákban naplemente után nem járhatnak.

Róma, október 3.

A »Tribuna« jelenti, hogy a török flotta még nem ért el a Dardanellákba. A török hajóraj két nappal ezelőtt hagyta el Beirutot.

Tengeri zsákmány-törvényszék.

Róma, október 3.

A Tribuna jelenti: A török katonákat és municiót szállító gőzös lefoglalása következtében tengeri zsákmány-törvényszék alakult, amely tengeri nagykorból és bírósági emberekből fog állni.

A közvetítés.

Róma, október 3.

A Giornale d'Italia több diplomatával folytatott beszélgetést közöl a közvetítés kérdésében. Ezek mind egyértelműleg odanyilatkoztak, hogy ezidőszerint, úgy, ahogy a dolgok ma állanak, Itália ma nem egyezhetik bele abba, hogy a szultán szuverénitása Tripoliszban tovább is fenntartassék.

20 százalékkal olcsóbb uri ruha beszerzési forrás.

Ha finom szövetből készült divatos és modern szabású ruhát szeret viselni olcsón, sétáljon el

Darabont Gyula előnyösen ismert
 uri szabó divattermébe, Páris-u. 12. sz. alá, vagy hívja fel 980 sz. telefont,

mert azért van melléutcában, az a különben teljesen modernül berendezett divatterem, hogy vevőit olcsón és jól szolgálhassa ki. Dus raktárba megérkeztek a legjobb gyártmányú angol, francia, skót és hazai szövetek, double felöltő és divat mellényekmel berendezkedésem olyan, hogy a legkényesebb izlést is kielégítem. Műhelyemet és mintáimat bárki véteknyszer nélkül megtekintheti. **Elsőrendű munkaerők.** Vidékre mintát küldök, esetleg egy jól álló viselt öltöny beküldése elég, erről ujjat készítek. Hitelképes egyéneknek és tisztviselőknak részletre is.

Berlin, okt. 3.

A Vossische Zeitung a közvetítéstről irván, kifejti, hogy Németország még nem látja elérkezettnek az időt, hogy hivatalosan a közvetítést megkezdje. Nem hivatalosan azonban mindent elkövet, hogy a hadi állapot megszűnjék.

Tripolisz bombázása.

Róma, okt. 3.

Az eddigi hírekkel szemben, amelyek arról szóltak, hogy Tripoliszt már bombázzák, az a távirat érkezik a helyszínről, hogy Tripolisz bombázását csak ma kezdik meg. Az európaiaknak és a bennszülötteknek megengedik, hogy életüket biztonságba helyezték.

Monarchiánk flottillája.

Póla, okt. 3.

Az osztrák és magyar haditengerészet hajórajához tartozó cirkáló flottilla félgőz alatt készenlétben áll, várva a parancsot bármely pillanatban való kifutásra. A Kastner kommodor parancsnoksága alatt álló flottilla a következő hajókból alakult: a St. Georg páncélos cirkáló, az Admiral Spaun kémhajó és a Szigetvár cirkáló hajó.

Ezenkívül van benne még két torpedóromboló és három tengerjáró torpedónaszád.

Gróf Aehrenthal fenyegetése.

Bécs, okt. 3.

Megbízható forrásból jelentik, hogy mikor herceg Avarna vasárnap meglátogatta gróf Aehrenthalt, a közös külügyminiszter nagyon fagyosan fogadta az olasz nagykövetet s így szólt hozzá:

— Ha Olaszország nem hagy fel tengeri akciójával az albán partvidéken, akkor Ausztria-Magyarország kénytelen lesz flottát küldeni oda.

A diplomácia munkában.

Berlin, okt. 3.

A berlini külügyminisztériumba érkezett jelentések egybehangzóan arra mutatnak, hogy elérkezett a diplomáciai tárgyalások ideje. Párisból egyenesen azt jelentik, hogy az ottani jól informált körökben lehetségesnek tartják, hogy a tárgyalások tartamára Olaszország fegyverszünetet köt Törökországgal.

Rómából szintén az a hír érkezett, hogy a legközelebbi napokban bizalmas diplomáciai lépések történnek, melyek a konfliktus kielégítő megoldásának az útját fogják egyengetni.

Róma, okt. 3.

Ausztria-Magyarország legközelebb megfogja kezdeni a közvetítő akciót. Ha a közvetítésnek eredménye lesz, úgy Törökország köteles lesz Tripoliszt átadni az olaszoknak.

Róma, okt. 3.

Olaszország Tripoliszért 60 millió fontot ígér.

A Balkán magatartása.

Belgrád, okt. 3.

A balkáni államok fővárosaiban a nyugalom teljes. A balkáni államok semleges magatartást fognak tanúsítani a háborúval szemben.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 3.

Borzeviczy Albert elnök egyenyed 11 óra után nyitja meg az ülést.

Elnök javaslatára a Ház 1 órakor tér át a miniszterelnök válaszára, Mezőssy Béla és Polónyi Dezső interpelláció tárgyában, a Tomasics-alfélt és a horvát viszonyokat illetve.

Ezután Eszterházy Mihály gróf szólt fel személyes megtámadtatás címén és válaszol Tisza István grófnak. Tisza — ugymond — kifogást emelt az ő idézetei ellen, a vezényleti nyelv kérdésében, amelyeket Tisza beszédéből vett, azzal a megjegyzéssel, hogy ő — Tisza — soha ilyen kijelentést nem tett. Midőn beszédét elkészítette, azalatt az impresszió alatt állott, hogy Tisza legnagyobb ellensége a magyar vezényleti nyelvnek. Idézeteket is olvas fel, melyekből ő azt olvasta ki, hogy Tisza a századnyelv ellen is van. *Belátja, hogy tévedett*, Tisza legutóbbi kijelentése örömmel tölti el, mert Tisza ezen cáfolattal teljes lojalitással ismeri és tanujelét adta annak, hogy ebben az országban még a legextrémabb 67-es politikus sem óhajtja a német nyelvet a közös hadsereg kiegészítő részét képező magyar hadseregben. Ebben a kérdésben tehát összhang van. Örül, hogy Tisza is barátja a hadsereg megmagyarosításának. (Taps és éljenzés.)

Következtek ezután napirend szerint a névszerinti szavazások különféle kérvények hovatulása tekintetében.

Tizenkét órakor Ráth Endre visszavonta több rendbeli ellenindítványait, minek folytán a hátralévő névszerinti szavazások elmaradtak és a Ház áttért a véderőjavaslatok folytatólagos tárgyalására.

Bakó József szólt fel a javaslatok ellen. Mindjárt a beszéde elején a rendreutasításba volt része, mert azt mondta, hogy a miniszterelnök az osztrák miniszterelnök parancsára teljesítette be a javaslatot.

A katonai javaslatok — ugymond — az ötközös pont a kormány és az ellenzék között. Ez a pont az alapja az ellenzék élet-halál harcának a kormány ellen. Azonban a harcot nem az ellenzék, hanem a kormány indította meg a katonai javaslatok benyújtásával. A kocka ez van vetve. (Taps és éljenzés a baloldalon.) Ez az ellenzék meg fogja állani a helyét a küzdelemben.

A kormány a javaslatok betérjésével azt bizonyítja, hogy nincs érzéke az ország kulturális szükségleteivel szemben. Hosszasan bírálja ezután a javaslatot pénzügyi szempontból.

Mint ellenzéki képviselő csak az önálló magyar nemzeti hadsereg céljaira szavazhat meg költségvetést. De nem a hadsereg részére, melyben a magyar fiú a császár parancsára szolgál.

Felkiáltások a jobb oldalon: Nem igaz! Nem úgy van. Hogy mondhat ilyet! (Zaj)

Felkiáltások balról: Kétfejű sas! (Ugy van!)

Elnök, miután a csend nagynehezen helyreállott, rendreutasítja Bakót, a magyar közjoggal homlokegyenest ellenkező szavaiért.

Bakó József: (folytatva) nem szavaz meg semmit. Hisz ennél a hadseregnél arra tanítják a magyar fiút, hogy Magyarország csak *egyik tartománya Ausztriának!*

A jobboldalon erre ismét óriási zajban törtek ki. Nem áll! Nem áll! Kiáltották Solymossy Odön báró, Hámos Antal báró. A baloldal tüntetően tapsol a szónoknak. Bikády Antal elnöki rendreutasításban is részesült.

Elnök a zaj csillapulいたával Bakót ismét rendreutasítja azzal a megjegyzéssel, hogy legközelebbi hasonló kijelentéseért megvonja tőle a szót.

Bakó József tudomásul veszi a rendreutasítást. Foglalkozik ezután a hadsereg nyelvi kérdésével és kijelenti, hogy csak az önálló, magyar nemzeti hadsereg az, amelynek részére semmi költséget nem tart soknak. A ja-

vaslatot nem fogadja el és határozati javaslatot nyújt be. (Éljenzés és taps a baloldalon.)

Elnök megállapítja ezután a következő ülés napirendjét.

Bakó József beszéde után az elnök előterjesztést tesz, hogy a képviselőház legközelebb október 9-én tartson ülést. A javaslatot elfogadták.

Héderváry miniszterelnök válaszol ezután Mezőssi Béla minapi interpellációjára, melyet a horvát bánra vonatkozólag tett. Kijelenti, hogy hasonló támadások őt is érték bán korában. Ezek a támadások alaptalanok. A horvát kormány nem tart fenn vállalatokat, tehát nem nyerhet tőlük előnyöket sem a bán. Ami pedig azt a vádat illeti, hogy a bán más tisztséget is tölt be, arra csupán azt jegyzi meg, hogy azt az állást még a bán kinevezése előtt szerente meg magának. Polónyi interpellációjára kijelenti, hogy ismeri a vádak alapját, de Polónyi interpellációja alaptalanok.

Az ülés 3 órakor ért véget.

Iparosotthon Nagyváradon.

Iparunk fejlődésének alapja.

Tegnap délután tartották meg Nagyvárad város székházában az iparos otthon s az ezzel összefüggő nagyszabású kérdések tárgyában összehívott értekezletet. Annak idején részletesen ismertették Lukács Odön városi tanácsosnak, az iparoktatási bizottság elnökének e tárgyban készült nagyszabású elaboratumát.

Az értekezlet úgy Lukács Odön előadó beszédét, mint az értékes elaboratumot elismeréssel és köszönettel vette, amire Lukács Odön valóban rászolgált, mert nem csak nagy gonddal, de láthatóan nagy előszeretettel foglalkozott a kérdéssel, amely új alapokra fekteti Nagyvárad iparát.

Az értekezleten Rimler Károly polgármester elnöklete alatt Hlatky Endre főispán, dr. Hoványi Géza orsz. képviselő, dr. Sarkadi Lajos kamarai titkár, Bertsey György ipartestületi elnök, dr. Moskovits József a gyáriparosok szövetségének elnöke, Szűcs Izó ipariskolai igazgató, továbbá Altnöder Endre, dr. Adorján Armin, dr. Adorján Emil, dr. Thury László, Rimanóczy B., dr. Mártonffy Marcell, dr. Moskovits M., Leviter Miksa, dr. Váradi Odön, dr. Tóth Mihály, Lebovics Rudolf, Tátray Sándor, Cser János, Sulyok István, Láng József, Schvarcz Izidor, Diósi Soma, Szabó Károly, Széles Sándor, Szilárdy Ernő, Kiss Dávid, dr. Agoston Péter, Feliczides Lajos, Kelen Béla, Gábel Jakab, dr. Popper Akos, Rendes Vilmos, Pásztor Ede, Gerő Armin, Gross Sándor, dr. Medvigy Gábor, Stark Gyula, dr. Rozvány Jenő, Pásztor Bertalan jegyző voltak jelen.

Az értekezlet megnyitása után Lukács Odön tanácsnok ismertette nagyszabású memorandumát. Megragadó szép beszédben fejtegette az ipar fontosságát s azokat az intézményeket, amelyek szükségesek, hogy Nagyvárad ipara gyors és egészséges fejlődésnek induljon. Részletességgel foglalkozott az általa készített s nagy gonddal összeállított memorandum minden egyes pontjával. Nagyváradon szükséges a tetszőipariskola és pedig elsősorban *fémipari iskola*, mert ma a gépipar a legtöbb s ettől függ a nemzet kulturális haladása. Ezt kell fejleszteni. Ezután másodsorban *épitő ipari* tetsző iskolára. Ez gazdasági életünkre fontos és fejlesztő, nevelő hatása lenne a szép iránti érzékre. A nőiparoktatás szintén fontos. Szükséges továbbá egy *iparmúzeum* és egy *kiállítási csarnok*, amely a vándorkiállítások céljára is szolgálna. Igen szükséges még *ipari kozmuhely* létesítése és pedig első sorban a faiparosok részére.

Mindezek egy ipari otthonban létesíttetnének, amely a tüdőoltó lak tanya helyén épülne, 738.000 korona költséggel. Ennek évi annuitása 43.000 korona lenne, amelyből 150.000 korona rendelkezésre áll, tehát még évi 27.000

korona kiadásról valamint a fentartás és személyi kiadásokról kellene gondoskodni.

Az állam bizonyára szintén hozzájárulna, ha többel nem, de legalább a fentartás és személyi kiadásokkal. Ajánlja az elaboratum elfogadását.

Bercsey György köszönetét fejezi ki Lukács tanácsnoknak és Szűcs Izsó igazgatónak a kérdés előkészítéséért. A memorandumot elfogadja s hiszi, hogy dr. Hoványi Géza képviselő és Lukács Odón tanácsnok egész befolyásukat iatba vetik a kormánynál a nagyszabású dolog támogatása érdekében. Az építő ipari szakiskolánál azonban előbbvalónak tartaná a faipari szakiskolát.

Dr. Sarkadi Lajos kamarai titkár szakszerűen szólott a kérdéshez. Örömmel hallotta az előterjesztést s azt elfogadja. Eddig a pénzhiánya miatt nem lehetett az iparnak meghozni ezen áldozatot. A kiindulási pont az, hogy a megfelelő összeg rendelkezésre álljon. Nagyvárad eddig nem érte meg, hogy itt a jövő alapja az ipar és kereskedelem. Ezután a memorandum egyes részével foglalkozik.

Abban előbb a nagy dolgok vannak felsorolva. Szerinte azonban legfontosabb és leg-sürgősebb a közműhely és a nőipariskola, mert ha az egészséget nem tudnák is keresztülvinni, ezt a kettőt okvetlen meg kell csinálni. Közműhelyek kellene, másként a kisiparnak vége. A nőipariskola szociális szempontból is szükséges. Minden szakra kell felsőipariskola, már csak azért is, mert Nagyváradon kell lenni majdan az országban a 2-ik technikának s erre fontosak a felső szakiskolák. Az ipari muzeum nem oly fontos. Teljesen meg van győződve, hogy az állam megteszi a maga kötelességét; a kamara és hiszi, hogy az ipartestület is meghozza az áldozatot e célra, sőt társadalmi úton is sokat lehet tenni.

Dr. Hoványi Géza kötelességének ismerte, hogy résztvegyen az értekezleten. Melegen üdvözi az előadót. De figyelmeztet, ne ragadjanak ki egyes részeket, hanem teljes egészében fogadják el a memorandumot, mert ez lesz alapja a jövő fejlődésnek s minden további kívánalmaknak. Hiszi, hogy a törvényhatóság elmegy az áldozatkészség legvégső határáig. Kéri, hogy egész terjedelmében tegyék magukévá a memorandumban foglaltakat.

Szűcs Izsó 27 évi törekvésének megvalósítását látja a memorandumban foglaltakban. De az egész hiányos volna, az iparos tanulók internátusa nélkül. Ismerteti e tárgyban készült elaboratumát.

Dr. Sarkadi Lajos pártolja ezt a szép eszmét.

Bercsey György nem szeretné ezzel most komplikálni a kérdést.

Hlatky Endre ismeri az előleges munkálkodásokat, Lukács Odón régen foglalkozik már ezzel az eszmével, amely a célhoz vezet. A legnagyobb elismeréssel adózik érte. Az áldozattól nem szabad visszariadni, még adóemelés mellett sem. E tekintetben nincs is aggodalma. Hiszi, hogy a kormány sem vonja meg segélyét. De az szükséges, hogy gyorsan, eréllyel lássanak a kivitelhez. Már az októberi közgyűlésen állást kell foglalni a törvényhatóságnak a kérdésben. A többi részletkérdés későbbre marad. Ő mindent megtesz, ami tőle függ. A Szűcs Izsó által felvetett eszmét is pártolja; mondják ki annak szükségét is.

Dr. Adorján Emil örül a komoly munka kezdetének. A város sokat áldoz más célra, erre is meg kell hozni az áldozatot feltétlenül.

Rimler Károly fejtegeti, hogy régen foglalkoznak a kérdés el s szerencse, hogy most Lukács lett a dolog élére állítva. Most már megérett a dolog a keresztülvitelre s megtalálták az anyagiakat is, amelynek alapján a nagy művet felépítik.

Az értekezlet ezután mindkét memorandumot egyhangulag ajánlja megvalósításra.

Ezzel véget ért az értekezlet.

✠ Lukács Gusztáv.

Öszinte részvétellel értesülünk erzsébetvárosi Lukács Gusztávnak, volt nagyvárad-i állomásfőnöknek haláláról.

Erdélynek egyik legelőkelőbb régi őrmény családjából az erzsébetvárosi Lukácsok nagy-kiterjedésű családjából származott, mely annyi ki-váló férfit adott a hazának.

Atyja 1849-ben Zalatnán lakott s mikor a fellázadt oláhok Lukács Bélának a volt kereskedelmi miniszternek szüleit és testvéreit legyilkolták, a dajkája által megmentett kis Lukács Bélát ez a nagybátyja vette házába. Lukács Bélával együtt nevelkedett a néhány évvel fiatalabb Lukács Gusztáv, annak unokája, ő csepe s ez később is nagy befolyással volt sorsára.

Lukács Gusztáv előbb gyógyszerésznek készült, el is végezte a kurzust, néhány évig segédeskedett is Budapesten, de mikor unokabátyja a magyar államvasut igazgatója lett, az ő tanácsára Lukács Gusztáv is vasuti szolgálatba lépett. Lukács Béla gondoskodott róla, hogy ő csepe a vasuti szakma minden ágában alapos kiképzést nyerjen. E célból előbb a Déli vasúthoz küldte őt, majd később áttette a magyar államhoz, ahol csakhamar rendkívül gyorsan emelkedett, püspokladányi, majd 1897-ben nagyvárad-i állomásfőnök lett.

Kartársai iránt szeretettel, a közönség iránt előékenységgel teljesítette hivatalát. Emellett nagy ambíció sarkalta, folyton találmányokon törte fejét, többek közt olyan készüléket is feltalált, melynek segítségével az egy sín-páron haladó vonatok már két kilométeren belül villamos csengőkészülékkel hívták volna fel a vonatvezetőket figyelmét a veszedelemre. E találmányát miniatűr formában elkészítette, fel is vitte Budapestre, hogy az illetékes körök előtt bemutassa, de nagy pártfogójának Lukács Bélának közbejött tragikus halála és méginkább Lukács Gusztávnak akkor már egyre erősödő betegsége útját szegte találmánya tökéletesítésének és értékesítésének.

Betegsége csakhamar levette lábáról a még akkor aránylag fiatal embert, az állomásfőnökséget is egyszerűbb irodai foglalatossággal kellett felcserélnie, sőt később végleg nyugalomba vonulni készítette.

Három hónappal ezelőtt még nagyobb erővel lépett fel régi betegsége s dacára az oda-adó ápolásnak tegnap délben 53 éves korában kioltotta életét. Halála nagy gyászt hozott özvegyére Skultéty Annára és három gyermekére, kik közül a legidősebb most ment fel a Ludovikába. Temetése holnap délelőtt egy-egyed 9 órakor lesz a pályaudvar melletti épületből.

Gyászba borult családja a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. erzsébetvárosi Lukács Gusztávné szül. alsólehotai Skultéty Anna úgy a maga, mint gyermekei Gusztáv, ludovicumi növendék, Anna és Ilonka, testvére özv. Schemmel Samuné, valamint az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szível, de Isten szent akaratán való megnyugvással jelenti a legjobb férj, apa és testvérnek erzsébetvárosi Lukács Gusztávnak, ny. államvasuti főellenőrnök, volt nagyvárad-i állomásfőnöknek folyó hó 3-án déli fél 1 órakor hosszas betegség és az utolsó szentségek ájtatos felvétele után életének 53-ik, boldog házasságának 24-ik évében történt elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 5-én délelőtt egy-egyed 9 órakor fognak a

Rákóczi-ut 59. sz. gyászházánál a róm. kath. vallás szertartásai szerint beszenteltetni, onnét a nagyvárad-olaszi-i plébánia templomba vitetni s az elhunyt lelkiüdvéért ott tartandó ünnepélyes repuiem után, a várad-olaszi-i közsírkertben lévő családi sírhelyen, a feltámadás reményében, örök nyugalomra tétetni. Mely vég-tisztességre az elöltözöttek barátai, kartársai, tisztelői és ismerősei tisztelettel meghívottak. Evek hosszú során át mondhatatlanul sokat szenvedett, keresztényi türellemmel, adja meg neki Isten a béken szenvedők nagy jutalmát. Nagyvárad, 1911. október 3. Az örök világosság fényeskedjék neki!

A Drágán-pataki villamosáram vezetése.

Értekezlet a városházán.

Tegnap tartották meg a városházán a Drágán-patak vizi erejének felhasználása céljára építendő nagyszabású vízmű villamosáram-vezetése tárgyában elrendelt bejárást.

A kereskedelmi kormány képviseletében Hollós József műszaki főtanácsos, mint elnök, Nagyvárad város részéről Rimler Károly polgármester, Kószeghy József v. főmérnök, Bihar-megye képviseletében Keszthelyi Zoltán m. főjegyző, a r. vasuti részvénytársaság, mint vállalkozó nevében Szirmay Richard jogtanácsos, Hoor Tempis Mór műegyetemi tanár, Heller Antal és Erdélyi Vince főmérnökök, Szmaassenka Ernő városi vasuti üzletigazgató voltak jelen.

Hollós József elnök ismertette a tervezetet, amely szerint a Drágán-pataki villamostelep áramát szándékozik messze vidékre elszállítani.

Keszthelyi Zoltán a megye nevében örömmel üdvözi a tervet, amely Bihar-megye közgazdasági életére üdvös kihatással lesz.

Rimler Károly szintén üdvözi a nagyszabású mű létesítését, amely Bihar-megyét erősíti s a megye boldogítása Nagyváradra is jótékony kihatással lesz. Nagyvárad azonban még nem tárgyalta a vállalkozók által beadott ajánlatot s így még érdemleges nyilatkozatot nem tehet. A városnak saját területére villamos telepe van. A városon esetleg leerdő átvezetésről csak a tárgyalások után lehet szó, addig nem. Más irányban történi vezetés ellen a városnak nincs kifogása.

Szirmay Richard, a vállalat jogi képviseelője kijelentette, hogy Nagyvárad város kizárólagossági jogát elismerik s azt távolról sem szándékoznak érinteni. Nagyvárad területén nem szándékoznak áramot szolgáltatni senkinek.

Az értekezletről jegyzőkönyvet vettek fel s a miniszteri kiküldött és a vállalat képviselői autombilon kiuaztak Elesdre.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér. Alapított 1888.

Czipő, kalap, harisnya és fehérmű
legjobban és legolcsóbban
REICHARD áruhaza
Czégnyél, Fő-utca szerezhetők be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.
TORNA CZIPŐK.

UJDONSÁGOK.

* **A király nevenapja.** A mai napon ünnepet ül az ország: névnapját ünnepli ősz királyunknak, *I. Ferenc Józsefnek*. Ötletege tiszteletére zászlódszót öltött a város, mindenféle nemzeti színű lobogókat lenget az őszi szél. Az ünnep alkalmából *Fetser Antal* felsz. püspök a székesegyházban szent misét pontifikál, amelyen megjelennék városunk egyházi, polgári és katonai hatóságai, a testületek és iskolák. Felhangzik a hálaadó *Te Deum* és az egyház imádsága az isteni Gondviselés keze az ősz király egészségéért, jólétéért, boldogságáért, hogy még sokáig a miénk maradjon és friss erővel munkálkodjék továbbra is országai jólétéért, boldogulásáért. A katonaság számára a *Telek-metcai* kis kápolnában *Borós Bertalan* tábornok lelkész mond hálaadó szent misét.

* **Kik mennek az aradi gyászünnepre?** A közgyűlés határozatából folyólag telkérem a törvényhatósági bizottság igen tisztelt tagjait, hogy azok, akik a f. hó 6-iki aradi gyászünnepén a város küldöttségében részt venni óhajtanak, ebbeli szándékukat holnap délután 5 óráig bejelenteni sziveskedjenek. (Telefon 531.) Nagyvárad, 1911 október hó 3, *Rimlér Károly* polgármester.

* **Sajtóvasárnap.** A most következő vasárnap a kath. sajtó napja lesz. A templomokban a kath. sajtó javára fognak gyűjteni adományokat. Ezen a napon szeretnők a hívek lelkébe vézni azt az ezerszer hangoztatott igazságot, hogy szükség, égetően szükség van a jó, erős, hatalmas, modern kath. sajtóra, hogy ez létfeltételünk, életkérdésünk. Es ami sajtónk még nem ilyen, de egyedül csak tőlünk függ, hogy a mi sajtónk is elérje kiválóság tekintetében a legfelsőbb fokot, rajtunk áll, hogy a sajtónkat erőssé, naggyá, hatalmassá tegyük. Ezekre a tettekre, áldozatokra szeretnők buzdítani, készíteni katolikusainkat. Elérkezett már a tettek végső ideje. Sajat magunkról van szó, ami érdekeinkről, ezekért tenni, áldozatot hozni, erkölcsi kötelességünk. Most itt az alkalom, hogy a fásult letargiát felváltsa a tettek katholicizmusa. De nem akarunk most sötét színekkel festeni, inkább remélni szeretnők, hogy a mostani sajtóvasárnapon szebb napok virradnak a kath. sajtóra, hogy nem lesz többé a sajtó a társadalmunk mostoha gyermeke. Reméljük, hogy végre valahára öntudatára ébred a magyar katholicizmus és lelkes tettekkel fogja teljesíteni kötelességét. Reméljük, hogy ezen a sajtóvasárnapon mindenki töle telhetőleg adakozni fog a sajtó javára, mindenki teljes erejéből, szível-lelkekkel munkálkodni fog azon, hogy a kath. sajtót erőben, nagyságban mihamarabb méltóvá tegyük azokhoz a szent, nagy fenséges eszmékhez, amelyeknek szolgálatában áll, amelyekért rendíthetetlen hatással küzd.

* **Adomány Czárán- emlékére Londonból.** Ez év nyarán érdekes vendége volt Biharfürednek dr. *Jordán Károly* angol tudós, a londoni Rothschild természetrajzi múzeum őrének személyében. A jeles férfiú a Bihar hegység fannáját tanulmányozta a belényesi hegyek között s kellemes időt töltött Biharfüred előkelő vendégeivel. A messze ködös Londonban értesült arról, hogy mint más évben, az idei nyáron is ünnepélyt rendeztek a kitűnő klimatikus helyen a biharhegység egykori áldozatkész, lelkes kutatójának *Czáránna* emlékére. A Biharfüredről magával vitt jó emlékek hatása alatt 30 koronát küldött az angol tudós, dr. *Wertheimstein* Henrik főszolgabíró révén a Czárán- emlékre, hogy annak mielőbbi létesítését ő is előmozdítsa. Az adományért dr. *Hoványi Gyula* jogtanár, a Czárán- alap kezelője, köszönetét fejezi ki.

* **Ujítások a Félix-fürdőben.** A közegészségügyi felügyelőnek legutóbb Bihar megyében tartott körútja alkalmával több kifogása volt a Félix fürdő ellen. E kifogások alapján az alispán elrendelte, hogy a fürdőben több építkezést foganatosítson a fürdő bérlelője. Többek között elrendelte az alispán, hogy a szegények részére külön épületet létesítsenek. A népfürdők is rossz beosztásúak. Első sorban sokan tartózkodnak a fürdőben. Másodszor nincs a népfürdőnek külön öltöző helyisége. A vizes ruhák szárítására, valamint a vendégeknek magukkal hozott aprójóság levágására külön helyiséget kell építeni. E rendelet ellen *Komcsik Alajos* felebbeszésként adott be, amelyben kimutatta, hogy a kívánalmak legnagyobb része sokkal nagyobb hátrányokkal járnak, mint előnyökkel. Az építkezésre pedig nem ő mint bérlő, hanem a fürdő tulajdonosa kötelezhető.

* **A második színház Nagyváradon.** Tudvalevőleg mozgalom indult meg Nagyváradon egy második színház építése iránt, mert állítólag a Szigligeti színház nem elégíti ki az igényeket, kicsi. Nagyvárad város színiügyi bizottsága ma, szerdán délután 5 órakor ülést tart a városházán s ez alkalommal tárgyalják a második színház építésének kérdését, továbbá dr. *Adorján Emil* biz. tag azon indítványát, hogy tekintettel a színház csekély számú pályolyára, a mostani 3-as bérlet helyett 6-os bérlet rendszeresítsen a színigazgató.

* **Előadás az esperantó nyelvről.** Erre érdekes előadásban lesz része Nagyváradnak vasárnap. *Robicsék Pál*, a „Verda Standardo” című esperantista lap felelős szerkesztője vasárnap Nagyváradra jön s d. u. 4 órakor előadást fog tartani az esperanto nemzetközi segédnyelvről Nagyvárad esperantistái, de a nagyközönség köréből is számosan érdeklődéssel várják az előadást.

* **A katonai gyakorlatok epilógusa.** Szigorú vizsgálat indítását rendelte el a honvédelmi miniszter egyik tegnap érkezett rendeletében a vármegyének. A rendeletre egy *Bokor Albert* nevű békényéri lakos panasza szolgált alapul. Bokor Albert egyszerű földmives munkás, akinek két lova és szekere is van. A szeptember havában tartott dandár-gyakorlatok alkalmával katonák voltak elszállásolva *Békényváros* is. Egy napon parancsot kapott a katonaság, hogy vonuljon tovább. Mivel pedig a tovább vonulás igen sürgős volt, a katonaság nagy gyorsasággal igyekezett összehajolni és tovább szállítani a felszereléseket. Ekkor történt, hogy Bokor Albertnél katonák jelentek meg és megparancsolták neki, hogy fogjon be és segítsen a katonáknak tovább szállítani a felszereléseket. Bokor Albert vonatkozott a katonai parancsok engedelmeskedni mert az előjáráságtól erre vonatkozólag semmiféle parancsot nem kapott. A katonaság, azon-

ban nem respektálta ezt, hanem még eddig ismeretlen tiszti parancsára karhatalommal kényszerítették Bokor Albertet, hogy fogjon be és szállítsa őket tovább. Bokor Albert, mivel életét is veszélyeztetve látta befogott és szállította a katonai holmikat. Teljes tizenegy óráig hurcoltatták vele a katonák a különböző felszereléseket, amikor Bokor jelentkezett a napibérért. Ekkor az illető parancsoló tiszti a napibér ellenében 70 száz hetven fillért nyomott Bokor markába és ott hagyta. Hiába követelt Bokor többet katonáék nem hallgatták meg. Bokor végre is kénytelen volt a 70 fillérral hazamenni. Az alaposan megdolgoztatott földmives nem nyugodott bele a dologba, hanem a 70 fillért postautalványon elküldte egyenesen a honvédelmi miniszternek, ahol elpanaszolta a vele történteket. A miniszteriumban figyelembe vették a panaszt és tegnap meg is jött a rendelet, melyben meghagyja a miniszter az alispánnak, hogy indítson vizsgálatot.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakszabotsága f. évi október 6-án délután 4 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalommal tárgyalás alá kerülnek: 1. A termokémiai intézet szabályrendelete. 2. Balázs és Engel kövező vállalkozó követelese.

* **Üzemzavar a villamos műnél.** Ma délután öt óra tájban kellemetlen meglepetés érte városunk lakóit. Az történt ugyanis, hogy Ujvároson és a Nagypiac-tér környékén kialudtak a villanylámpák, s ez a városrész majdnem egy óra hosszáig sötétben maradt. Az üzemzavarnak az volt az oka, hogy a nagypiac-téri transzformátorban a biztosíték kiégett, amelynek kicserélése körülbelül egy órai időt vett igénybe.

* **Halálozás.** Tegnap délután temették nagy részvétellel őrv. *Kurländer Ráfael* német az izr. népkönyha elnöknőjét a jótekonyságról ismert urnót. Halálát különösen a szegények siratják, kiknek nagy jötevőjük volt.

* **Eltoloncolják a cigányokat.** Szalacs község képviselőtestülete legutóbb tartott ülésén kimondotta, hogy a cigányoknak nem engedi meg a községben való letelepülést, hanem akik nem oda való illetőségűek azokat tovább toloncolják. Az oda való illetőségűeknek pedig az ugynevezett Tégylavető gödörben jelölt ki helyet az előjáróság. Most ez ellen a határozat ellen felebbeszésként adtak be a községi lakosok, akik tiltakoznak a cigányok letelepülése ellen. A lakosok félnek a cigány szomszédságtól már csak azért is, mert a cigányok döggel táplálkoznak.

* **Megtagadott kérelem.** A belügyi kormány eddig évenként 8000 korona segéllyel járult hozzá Nagyvárad város tüdőbetegek rendelő-intézetének fenntartásához. A város kérte ezen segély felemelését évi 12000 koronára. A belügyminiszter most értesíti a várost, hogy fedezet hiányában a kérelmet nem teljesítheti.

* **A vizesgyáni új hid.** Szép csendben szinte észrevétel nélkül igen nevezetes és hasznos műszaki alkotás folyik közelmunkában a Körös alsóbb folyásánál. Berekböszörmény és Vizesgyán között ugyanis vasbeton hidat építenek. A hid tervét dr. *Mihajlovics Győző* budapesti műegyetemi m. tanár készítette s az építési költséget Vizesgyán és Berekböszörmény községek viselik. Szükségessé tette a hid építését Berekböszörmény község izoláltsága, úgy hogy akár a gyiresi, akár a vizesgyáni vasúti állomáshoz igen nehezen juthattak el a község lakosai, mert a közben folyó Körös miatt nem lehetett a legrövidebb utat használni. Az építési munkálatokat, melyek már mintegy 4 hete folynak, *Horváth Lajos* építész vezeti, aki annak idején nálunk a Körös-parttal építését is vezette, azelőtt pedig az igen sikeres

bakonszegi hidat építette. Az ellenőrzést *Mille István* mérnök végzi s a műszaki vezetés és főfelügyelet *Elteré Akos* hidépítészeti miniszteri tanácsos kezében van, aki a múlt hó 28-án is lenn járt s a legnagyobb meglepetésének adott kifejezést a látottak és tapasztaltak felett. Érdekes, hogy a nevezett min. tanácsos annyira lelkiismeretesen veszi hivatását, hogy mind egyik pillér alapozásához leutazni szándékozik. Előreláthatólag 2-3 hónap lesz szükséges a hid teljes felépítéséhez s így bizonyosra vehető, hogy újra már át lesz adva az új hid a forgalomnak s egyben bekapcsolja Berekböszörményt és Vizesgyánt a közlekedési utakba. Hihető, hogy ekkor vasuti megállóhelyet is kap Berekböszörmény, ami az új hid elkészültére meg is van ígérve illetékes helyről. Az érdekes és látványos munkálatoknak szép időben váro-unkból több látogatója van, mert hisz a Nagyváradtól csak 16 km. nyire fekszik Körösgyires állomás a nagyváradyomai vonalon, innen pedig körülbelül 2 km. nyira a készülő hid. Egy szép hiddal tehát több lesz vármegyénkben.

* **A vigyázatlan hajítás következménye.** Tegnap délelőtt fél 12 órakor, a Szent László hídfő olasz-i oldalán, a 111-es számú bérkocsi elütötte a hid végén álló *Henser László* hagymádfalvai lakost. Henser belevágta fejét a jáda szegélybe és menten elborította arcát a vér. A mentők beszállították a biharmegyei kórházba, ahol sebeit beköttették. A rendőrség a vigyázatlan kocsis ellen az eljárást megindította.

* **A vágatási idő megváltoztatása.** A rendőrkapitányság a vágatási időt a közbiztonság érdekében megváltoztatta. Az eddig délutáni időben folytatott vágás folyó évi október hó 1-től kezdődően a délelőtti időszakra helyezték át azaz, hogy a bemutatási idő pontosan betartandó.

* **A kolera költségei.** A vármegye területén fogantatott kolera elleni védekezés költségeit tudvalevőleg a belügyminiszter átvállalta a saját tárcája terhére. Tegnap ennek alapján tudatta a miniszter, hogy a vármegye részére a felmerült költségek fejében 29349 koronát kiutalt.

* **Marólugót ivott.** Vida Istvánné, Kolozsvári-utca 44. szám alatti lakos tegnap reggel lakásán öngyilkossági szándékból marólugót ivott. A mentők beszállították az ikr. kórházba. Tettének oka ismeretlen.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telephon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad **Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

x **A LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag esakis **Assódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-es 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségűért a cég neve garancia. Minden csomagon az **Assódy** név olvasható. :: **Telefon 635.** 550

x **A főtisztelendő papság szives figyelmébe ajánva**

Voszka Ferencz

czipész mester czipő áruát, amelyet szolid és pontos kiszolgálással **lfj. Voszka Ferencz** cégtulajdonos biztosít. Vidéki és helyi telefon **1133. sz.**

* **Az idei szép őszi napokat** legkellemesebben **CSÁKY SÁNDOR** terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomás repülő-híd hegyoldali lejárójánál) hol mindenkor tisztán kezelt kítőnő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség szives pártfogását kéri **Csáky Sándor** vendéglős.

x **MEGÉRKEZTEK** a Párisi és Bécsi kalap modellek, **Nagy Sándor-u. 4. szám** alatt.

x **Casinók,** olvasókönyvek, nép-, önképző ifjusági-, tanári és egyéb könyvtárak, valamint szakszervezetek igen gondos és előnyös kiszolgálásban részesülnek. **Benkő Arthur** könyv és papír keresk. modern antiquariumában, Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető úri közönséggel, hogy **az őszi és téli szöveteim** megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol úri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra házál szolgálok.
Telefon 11-41. Telefon 11-41.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét folyó év május 1-én helyezte át **mg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz.** Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól, **Bóvil** árut ne vegyen, mikor **ujat és szépet** nálam az elismert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.
Figyeljünk a cégre!

x **Habig kalapok, Fownes keztyük, angol cipők egyedüli raktára**
RÓTH M. UTÓDÁNÁL.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás fizletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

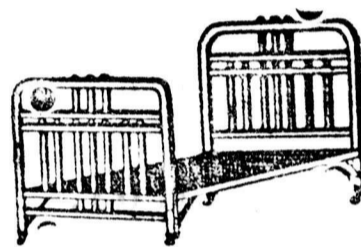
Kiváló jóságú modern és izléses kályhákkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak. **Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek.** Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Ováry Testvérek kályhás iparosok**

(Óváry Lajos utódai).
Csengeri-utca 27. szám.

Vas és rezbutor

gyári raktári

Székényág 3 matracca 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarmiss 4 korona

Gyermekág 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Theodor és társa.
Csütörtök: Az ártatlan Zsuzsi.
Péntek: (október 6-ikán) Bink bán.
Szombat: Az ártatlan Zsuzsi.
Vasárnap délután: Szerencse fia, este János vitéz. (Kacsóh Pongrác dr. vezetésével.)

Kacsóh Pongrác a Szigligeti-színházban. Vasárnap este szenzációs előadásban gyönyörködhetik majd a Szigligeti-színház közönsége. János vitéz, a legelső magyar operett kerül színre a legelsőrangú szereposztásban, Károlyi Leonával a címszerepben. Kacsóh Pongrác drt, a keceméti állami zeneakadémia igazgatóját, országos híru dirigent, aki aznap Nagyváradon lesz, sikerült megnyernie a színház igazgatóságának, hogy maga vezesse a zenekart a diadalmas multu operett előadása alatt. Az országnak alig van városa, amely ebben a kitüntetésben és élvezetben részesült volna. Kacsóh Pongrác dirigálása bizonyára az eddig csak saját maga által sejtett szépségeit is kicsalja világhírű partitúrájának. A rendkívüli érdekességű előadás napokon át foglalkoztatni fogja a közvéleményt.

EGYESÜLETEK.

Katholikus Kör választmányi ülése.
A nagyváradai Katholikus Kör igazgató választmányja folyó hó 4-én, azaz ma este 6 órakor tartja rendes havi választmányi ülését.

SPORT.

Vívósport gyermekek számára. A nagyváradai Sport Egylet vívószakosztálya hétfőn tartotta a szezon első szakosztályi ülését, dr. Móricz Ernő szakosztályi elnök vezetése mellett. A szülők által több oldalról megnyilatkozott óhajnak engedve, a tárgyalásnak egyik kiemelkedő pontja a gyermekvívás volt. A szakosztály elhatározta, hogy a gyermekvívás folyó hó 4-én (szerdán) kezdetét veszi s tekintettel arra, hogy már eddig is számosan jelentkeztek, a gyermekek vívótandiját havi 6 koronában állapította meg. A gyermekek vívóórja hetenkint 2-szer és pedig: szerdán és szombaton d. u. 3—5 óráig lesz megtartva, a Rimánóczy-utca 13. szám alatti vívóteremben. Jelentkezni lehet naponta este 6—7 óra között a főnti vívóteremben dr. Váli Péter vívószakosztályi gondnoknál, vagy a gyermekvívás ideje alatt szerda és szombaton délután 3—5 óra között.

TANÜGY.

A mezőbikácsi iskola államségélye.
A vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy a káptalannak ama nagy áldozatkészségére való tekintettel, melyet a mezőbikácsi második magyar iskola létesítéséért kifejtett, az állam részéről 900 korona államségélyt utalványozott.

Tulzsfolt iskola. Erkenés községében a református egyház által fenntartott iskola oly zsufolt, hogy abban a továbbtanítás lehetetlen. Az iskolában a tanuló fiúk száma 60 és a leányoké 70. Hogy a tanítást valamennyi ideig még huzzák, a községben a 6 éves tanköteleseket nem is kötelezték a beiratkozásra. Végre így sem lehetett tovább vinni a dolgot, az egyház elhatározta, hogy a leánytanulók részére külön tantermet állít fel és az 1885-ben bezűntetett tanítónői állást ismét rendszeresíti. Az új állásra már meg is választották Pálfi Gizellát, kinek fizetéséhez állami támogatást kér az egyház.

IRODALOM.

A Vasárnapi Ujság. október elsei száma bő ismertetést közöl Colasanti, a hírneves olasz tudós előadásáról, melyet a Nemzeti Múzeumban tartott Leonardo da Vinciről. A közlemény a művész számos érdekes képét is bemutatja. A többi képek az új hadügyminiszter, az Oedipusz cirkuszi előadásáról, a régi Rómának nevezetes domborművének térképéről, a Művészeti legújabb kiállításáról, Marokkóról, Joachim emléktáblájáról, Honcztöről, József főherceg vadászterületéről, az angolországi levegő-postáról stb. Szépirodalmi olvasmányok: Vargha Gyula és Beke Agnes versei, Kallika Margit regénye, Ady Andre novellája, Atherten angolból fordított regénye. Marokkóról gróf Vay Péter irt érdekes cikket. Egyéb közlemények: Farkas Zoltán cikke a Művészeti kiállításáról, Alexander Bernát színházi cikke, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték stb.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és diszúvegezési műintézete.
Üvegcsiszoló és tükör árugyár.
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok diszúvegezések
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

— CZÉCÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE. —

Telefon 1164.

LEGUJABB.

Tripolisz az olaszoké.

Róma, okt. 3.

Késő éjjel jelenti tudósítónk: Ma délután 6 órától a tripoliszi kikötőben olasz zászló leng, a város megadta magát.

Kossuth Ferenc Budapesten.

Budapest, okt. 3.

(Saj. tud.) Kossuth Ferenc egészsége teljesen helyre állt. Ma este 10 órakor a felépült állmsférfiu Budapestre érkezett.

Öngyilkos urileány.

Nyitra, okt. 3.

(Saj. tud.) Mokosnyi Margit egy 20 éves urileány ma szülei lakásán a tükör előtt jobb balántékába lőtt s azonnal meghalt. Tettének oka ismeretlen.

Monarchista betörés Portugáliába.

Santiago di Compostela, okt. 3.

Mint az Elego di Santiago című lap jelenti, Corceiro Paiva, a portugál monarchista összeesküvők vezetője, e hó 1-én reggel 2 órakor 4000 ember élén, több ágyúval, egy golyószóróval és 120 öszvérrel behatolt Portugáliába.

KÖZGAZDASÁG.

A katonaság élelmezése. Az eszékeny cs. és kir. katonai helyőrségi legénység közlelmezési bizottsága az 1912 évi január 1-től december hó 31-ik napjáig terjedő időben szükségessé a havonként mintegy 13,000 kilogramra tehető marhahús szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1911 okt. hó 16. Nagyvárad, 1911 október hó 3. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keresk. tan., elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése
Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap szilárd volt az irányzat. Készárúk 5 fillérrel emelkedtek.

Határidők zárata:

Aprilisi buza (1912)	— — —	12.10
Októberi buza	— — —	11.86
Októberi rozs	— — —	10.18
Októberi zab	— — —	9.30
Májusi tengeri (1912)	— — —	8.38
Augusztusi tengeri	— — —	7.88
Augusztusi repece	— — —	14.60

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — —	828.50
Osztrák hitelrészvény	— — —	645.—
Jelzálogbank	— — —	485.50
Leszámitoló és pénzváltó	— — —	571.50
Salgótarjáni község	— — —	668.—
Osztrák államvasut részvény	— — —	730.—
Közuti vasut	— — —	798.—
Beocsini cement	— — —	—

SZERKESZTŐI PÓSTA.

D. J. — Gáboros. Az a névváltoztatás megtörtént merő tévedésből, még az a jó, hogy a finans nem követeli a koronás bélyeg lerovását. A dologban az a fő, hogy senkinek nincsen belőle kára s hogy az bosszankodik rajta legjobban, aki irta. A szellemeskedésre pedig azt válaszolja: Jó, jó. Mindenkit érhet baleset! Csak ennél nagyobb ne legyen.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Meghívás.

A Mezőgyáni kisbirtokosok és földművelők földbérlet szövetezete 1911. október 22-én délután 3 órakor az **Olvasó Egylet** nagy termében (Templom-utca 90. sz.) tartja meg alapszabályai 24. §-a alapján

V-ik évi rendes közgyűlését,

melyre szövetezetünk tagjait az alapszab. 26. §-a értelmében meghívom.

Tárgysorozat:

1. Az 1910—11. évi üzleteredményről szóló igazgatósági jelentés tárgyalása és elfogadása.
 2. A felügyelőbizottság jelentése az évi üzlet eredmény és mérlegszámáról.
 3. Az 1910—11. évi zárszámadások megvizsgálása és jóváhagyása.
 4. A mérleg megállapítása.
 5. A veszteség fedezéséről határozathozatal.
 6. Az igazgatóság, a felügyelőbizottság és a pénztárnok részére a felmentvény megadása.
 7. Pénztárnok lemondása folytán új pénztárnok választása.
 8. A felügyelő bizottság választása.
 9. Az alapszab. 28 §-ának i. pontja szerint határozathozatal a birkaszin javíttatása folytán felmerült rendkívüli kiadás miként leendő fedezéséről.
 10. Ifj. Szabó Ferenc fellebbezésének tárgyalása.
 11. Esetleges iródtványok.
- Az igazgatóság és a felügyelőbizottság által megvizsgált és jóváhagyott zárszámadás és évi mérleg a közszégházánál kifüggesztett és bárki által megtekinthető. — A szövetezet tagjainak száma: —, az üzletrészek száma: 175 Mezőgyán, 1911. október 10.

R. Deák János,
igazgató-elnök.

CSILLÁR

perzsa szőnyeg,
rézbutor, bronz-árak,

valamint előkelő uriszoba
berendezések, eredeti olaj-
festmények, ugyszintén
többféle dísztárgyak, mint

alkalmi áruk

a legelőnyösebben beszerezhetők

Budapest, Andrassy-út 35. l. em. alatt

Viszontelárusítóknak nagy engedmény!!!

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos
munkákat, vízvezeték és csator-
názási munkákat, gyárak teljes
berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és
ekéket, magánjárókat és cement-
ipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki Iroda.

NIGRIN
(Fernolend)

alegjobb cipőkrém
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati kiállításon
arany éremmel kitüntetve

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótallók.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

? ? ? ? ?

— Kalapot akar venni ?

— Inget is ?

— Értem; nyakkendőt is!!

— Harisnyát és sapkát is?!

— Hogy hol veheti meg ezeket legolcsóbban ?!

— Ugy! Nagy választékot is akar!

Akkor menjen

Grosz és Weisz

uri-divat áruházába, Sas-palota, Szent
László-téri Passage főbejáratnál.

? ? ? ? ?

A Bihar megyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5%-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

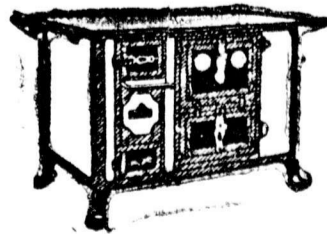
Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra. 161

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

**KÁLYHA
TÁLCZÁK
ELLENZÖK
FAKOSARAK
SZENTARTÓK
NAGY
VÁLASZTÉKBAN**

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében N.-Várad, Rákóci-ut.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok

l a m p á k

állandóan nagy választékban kap hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Értesítjük

igen tisztelt vevő közönségünket, hogy legújabb kicsinybeni elárú-sító üzletünket

Zöldfa-utca 7. sz. alatt

Dr. MUNK házban megnyitottuk.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár r.-t. Zöldfa-utcai fióküzlet.

Legnagyobb választék férfi, női és gyermek cipőkben!

Egységes szabott gyári árak!

TELEFON!

Megérkezett

a nagy cipő szállítmány, az első nagyváradai selejtes cipő árú-házba, ahol minden fajta cipő **igen olcsó árban** kapható.

■ Belvárosi Takarékszövetkezet épület, Barcs-palota. ■

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »
8 » Thymol »	20 »
1 » Stomatol »	20 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »
1 drb Odontin betét	35 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	85 »
1 » Jera violette brillantin	80 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantin	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 »
1 » Diana crém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Liekner puder	88 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 fekete champos	12 »
1 rud róza Glycerin szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya gycerin szappan	28 »
1 » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	38 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfinomító	— »
1 » vegtégely tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuszkéfe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkéfe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Bruuz watta	85 »

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!